

ПИЛОТЕН ПРОЕКТ VAC-РАСТ
ДОВЕРИЕ ВЪВ ВАКСИНИТЕ –
ИНФОРМАЦИЯ, КОМУНИКАЦИИ
И ДОВЕРИЕ НА ПАЦИЕНТИТЕ И
ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ

Ваксинация и диабет

С финансовата подкрепа
на Европейския съюз

Съществуващото положение

- Всяка година хиляди възрастни хора по света се разболяват от болести, които могат да бъдат предотвратени с ваксини.
- По-специално, хората с диабет често пъти са изложени на по-висок риск от усложнения вследствие на заболявания, предотвратими чрез ваксинация.

По оценка на Световната здравна организация (СЗО):

422 милиона души

по света имат диабет

1,6 милиона смъртни случая

всяка година са пряко свързани с диабета

Някои данни за диабета/ваксините:

-24%

Намаление на общата смъртност сред ваксинираните се лица по време на грипния сезон, в сравнение с неваксинираните участници¹.

-22%

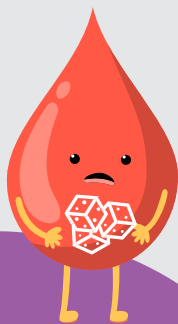
Намаление на броя на хоспитализациите вследствие на остър миокарден инфаркт по време на грипния сезон².

Ваксинацията е важна стъпка за поддържане на здравето.

Говорете с медицински специалист, обсъдете Вашето индивидуално състояние и здравни нужди и се уверете, че ваксинациите Ви са актуални.

1. Системен преглед е проведен от Dos Santos et. al. (Dos Santos, 2018) върху 125 503 възрастни пациенти с диабет тип 2.
2. Случаите на инсулт намаляват с 18%, случаите на сърдечна недостатъчност – със 17% и на пневмония или грип – с 25%.

Диабет – общ преглед

Диабетът е **хронично заболяване**, характеризиращо се с **повишена кръвна захар** (глюкоза). Това се случва, когато панкреасът вече не може да произвежда инсулин или когато тялото не може ефективно да използва произведения инсулин. Диабетът се проявява под различни форми в зависимост от причината.

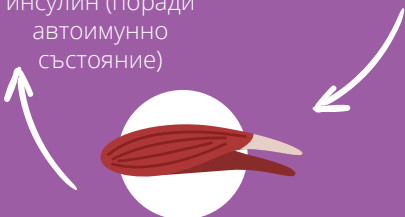
Диабет тип 1

може да се появи във всяка възраст, но най-често се среща при деца и юноши.

глюкозата се натрупва в кръвта

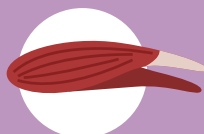
бета-клетките на панкреаса произвеждат недостатъчно количество или не произвеждат инсулин (поради аутоимунно състояние)

клетките не могат да използват глюкозата, поради недостатъчното количество или липсата на инсулин

Диабет тип 2

е най-често срещаният и съставлява ~90% от случаите, най-често при възрастните.

инсулинова резистентност (неспособност на клетките да реагират на инсулина)

Панкреасът произвежда повече инсулин, за да отговори на допълнителното търсене. С течение на времето панкреасът не може да произвежда достатъчно инсулин.

глюкозата се натрупва в кръвта

Диабет – общ преглед

...продължение

Видовете диабет включват също **гестационен захарен диабет (ГЗД)**, който може да се развие по време на бременността и е свързан с усложнения както за майката, така и за детето. Засегнатите жени и деца са изложени на повишен риск от развитието на диабет тип 2.

Диабетът, особено ако не е адекватно контролиран, може да затрудни имунната Ви система **да се бори с инфекциите** за разлика от хората без диабет. С течение на времето повишените нива на кръвна захар могат да доведат до сериозно увреждане на сърцето, кръвоносните съдове, очите, бъбреците и нервната система.

Понастоящем няма лек срещу диабета, но **с медикаменти, превантивни грижи и промени в начина на живот можете да живеете дълго и в добро здраве!** Редовните медицински прегледи са подходящ момент за предоставяне на медицински грижи, проследяване и непрекъснато обучение на пациентите с диабет.

Ваксините - основни факти

Ваксинирането защитава ваксинираните, хората около тях и общността като цяло. Когато достатъчно голяма част от населението се имунизира срещу дадено инфекциозно заболяване, вероятността то да се разпространява от човек към човек е много малка. Това е известно като **„колективен имунитет“** (наричан още **„стаден имунитет“**).

Някои пациенти подценяват риска от заболяване и не осъзнават, че отказът от ваксинация може да доведе до сериозен риск за тяхното здраве и за здравето на другите.

- Знаем, че **хората с диабет** са изложени в по-голяма степен на рискове за здравето, свързани със заболявания, предотвратими чрез ваксинация.
- От решаващо значение е **да се консултирате със здравен специалист за всеки отделен случай**, тъй като някои ваксини не се препоръчват за хора с увредени имунни системи и/или алергии.

Напомняне: Съветите на здравните специалисти имат съществено значение за отношението на пациентите към ваксинирането.

Имайте предвид следното:

- Все още съществуват значителни различия между националните имунизационни планове в рамките на ЕС.
- Можете да получите информация за различията в плановете за ваксиниране на държавите от ЕС/ЕИП, като използвате графика на ваксиниране, представен от Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC).

МОЛЯ ЗА
ВНИМАНИЕ!

Ключови ваксини

...продължение

Представяме Ви **5 ключови ваксини**, които спомагат за намаляване на тези рискове въз основа на препоръките на Centers for Disease Control and Prevention (CDC):

Противогрипна ваксина

Предпазва от ежегодна грипна инфекция. Свързаните с грипната инфекция заболявания включват различни инфекции на белите дробове, които могат да предизвикат влошаване на съответните хронични заболявания.

Поставянето на противогрипна ваксина сега е по-важно от всякога, тъй като пациентите са изложени на по-висок риск от сериозни здравни последици в резултат на COVID-19.

Хепатит В

Предпазва от **вируса на хепатит В (HBV)** – вирус, който атакува черния дроб, причинява инфекции за цял живот, цироза (фиброза), рак на черния дроб, чернодробна недостатъчност и смърт. Прекомерната употреба на алкохол, токсините, лекарствата и някои здравословни проблеми могат да причинят хепатит. Ваксинацията се **препоръчва за възрастни лица на не повече от 60 години.**

Ваксина ДТК

Предпазва от **тетанус, дифтерия и коклюш**, които могат да бъдат сериозни заболявания за хората от всички възрасти. Тоничните спазми, затрудненото дишане и магарешката кашлица са някои от нежеланите симптоми на тези инфекции. Честотата на дозите на ваксината **зависи от възрастта**: обикновено на всеки 10 години се прилага бустерна доза.

Пневмококова ваксина

Предпазва от **пневмококовата бактерия**, която може да причини пневмония, инфекция на кръвта и менингит. Пневмококовата болест е често срещана при малки деца, но по-възрастните са изложени на най-голям риск от тежко протичане на заболяването и смърт. Рискът от заразяване с тези инфекции нараства при грип. Поставянето на ваксината е **препоръчително за всички лица на възраст 65 или повече години**. Някои групи могат да се нуждаят от няколко или бустерни дози.

Ваксина срещу херпес зостер

Предпазва от **херпес зостер** (наричан още „зостер“) и съпътстващите го болезнен обрив и мехури, които се появяват едностранно, често пъти по лицето или торса. Мехурите обикновено образуват коричка за 7–10 дни и изчезват напълно в рамките на 2–4 седмици. При някои хора обаче болката може да продължи месеци или дори години след отминаване на обрива. **Препоръчва се за лица на 50 или повече години**, включително възрастни, които са имали варицела или са си поставили предишните ваксини срещу херпес зостер.

Отсъществува значение е също така да се отбележи, че въпреки че някои пациенти могат да проявят незначителни симптоми след ваксинирането, това са нормални признаци, че организъмът изгражда защита. Симптомите, ако има такива, следва да отминат след няколко дни.

COVID-19

На 11 март 2020 г. СЗО обяви COVID-19 – **инфекциозно респираторно заболяване**, причинявано от новооткрит коронавирус, за глобална пандемия, засягаща хората от всички възрасти.

Чести симптоми

Треска

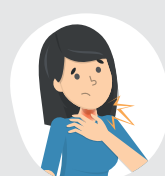
Кашлица

Болки в мускулите

Умора

Затруднено дишане

Хората с диабет се считат за високорискава група за COVID-19 и е вероятно да развият тежки симптоми.

COVID-19

...продължение

С оглед на повишения риск от влошени здравни показатели вследствие на COVID-19 е важно хората с диабет да бъдат включени сред приоритетните групи на програмите за ваксинация.

До септември 2021 г. Европейската агенция по лекарствата (EMA) дава разрешение за употреба в Европейския съюз на следните ваксини срещу COVID-19: **Comirnaty** (Pfizer-BioNTech), **Spikevax** (Moderna), **Vaxzevria** (AstraZeneca) и **Janssen**.

Безопасността на всички ваксини в ЕС се наблюдава внимателно от EMA.

Симптомите обикновено се проявяват в рамките на **3-7 дни след експозиция** на вируса, но в някои случаи са необходими до 14 дни преди проявата им.

Редките и тежки усложнения

могат да включват белодробна инфекция, бъбречно заболяване и дори смърт.

Тежката форма на COVID-19 се свързва с **напреднала възраст (> 60 години)**, както и с наличието на множество придружаващи заболявания, в това число хипертония, диабет, сърдечносъдови заболявания, хронични респираторни заболявания и имunosупресия. Последните данни сочат също така, че при мъжете има малко по-високо ниво на риск.

Информирано решение

Темата за ваксинирането се превръща в емоционално зареден дебат, но е от съществено значение липсата на интерес и колебание по отношение на ваксините да бъде преодоляна чрез **открит диалог**, подкрепен с **научни доказателства**.

Овластяването на пациентите е един от ключовите компоненти на ориентираното към пациента здравно обслужване. Това се определя като многостранен процес, който помага на пациентите да придобият контрол над собствения си живот и увеличава капацитета им за действия по въпроси, които самите те определят като важни.

Вестителят може да бъде по-важен от самото послание към хората да приемат здравни интервенции.

Никога не забравяйте, че задаването на въпроси е мощен и положителен инструмент!

Информирано решение

...продължение

Овластяването на пациентите обхваща 3 припокриващи се и взаимно подсилващи се аспекта: **здравна грамотност, съвместно вземане на решения** и **отговорност за собственото здраве**.

Овластяването е двупосочен процес. Пациентът се нуждае от партньор в лицето на „овластения здравен специалист“, който приветства участието на пациента и знае как да създаде благоприятна здравна среда.

Харта за **овластяването на пациентите**

01

Вие сте много повече от здравословното си състояние

В самата си същност здравеопазването касае взаимодействията между хората. Отправната точка на овластяването са отношенията, основани на уважение, достойнство и състрадание и възприемането на което и да е лице като човешко същество, чийто живот надхвърля рамките на здравословното му състояние или здравния му статус.

02

Вие сте овластени до степента, която желаете

Всички пациенти следва да бъдат подкрепяни и да имат възможност да изразяват мнението си по отношение на здравните грижи в съответствие със своите възможности и желания и независимо от възрастта, пола, способностите, етническия произход, религията или убежденията, социално-икономическото положение, сексуалната/половата ориентация, идентичност, изразяване или характеристики.

03

Вие сте равноправен партньор при взимане на всички решения, свързани с Вашето здраве

Всички свързани със здравето решения, независимо дали става въпрос за планиране на дългосрочни здравни грижи за комплексни потребности или за еднократни решения за лечение/превенция, следва да бъдат резултат от общ процес на вземане на решения между пациента и медицинския екип. Пациентите и специалистите трябва да участват като равноправни партньори в диалога относно предпочитанията, приоритетите и ценностите на лечението.

04

Разполагате с информацията, от която се нуждаете, в лесно разбираем формат, включително собственото Ви здравно досие

Пациентите имат право да получат информацията, от която се нуждаят и желаят, в подходящо количество и формат и в подходящия момент на достатъчно неспециализиран език, за да могат да направят избор според желанията си. Информацията за пациентите трябва да бъде разработена съвместно с пациентите, за да се гарантира доброто й качество.

05

Здравните специалисти и здравната система активно насърчават здравната грамотност

Здравната грамотност е нещо повече от информация: става дума за възможността за търсене, преценка и използване на здравна информация, за да се вземат добри здравни решения във всички сфери на живота.

06

Разполагате с непрекъснатата подкрепа, от която се нуждаете, за да управлявате собствените си здравни грижи

Потребностите на отделните пациенти да управляват грижите и живота си в контекста на личните си ценности, цели, семейство и други обстоятелства следва да бъдат в центъра на съвместния подход към здравеопазването. На пациентите и техните семейства трябва да бъдат предложени всички подходящи варианти, за да се направи съдържателен избор. Обучението по самоуправление също следва да бъде широко достъпно в общността като част от интегрираните модели за грижи при хронични заболявания.

07

Вашият опит е важна мярка за качеството на здравното обслужване

Опитът на пациентите следва да бъде възприет като ключов показател при оценка на качеството на здравното обслужване. Това не означава повърхностни дейности като „проучвания на удовлетвореността“, а съдържателни мерки, в това число качествени, насочени към пациентите. Показателите за оценка на качеството на здравното обслужване следва да се определят и от самите пациенти.

08

Можете да участвате в оценяването и съвместното изграждане на здравните услуги, така че те да работят по-добре за всички

Пълноценното участие на пациентите се основава на презумпцията, че пациентите притежават уникален експертен опит и знания: само пациентът е наясно с „целия процес.“ Пациентите могат да установят пропуски в предоставянето на здравни услуги, но така също и излишни или нежелани услуги, което спомага за повишаване на ефективността и ефикасността на здравното обслужване. Пациентите също така имат основно демократично право да бъдат представени на всички равнища, тяхното участие следва да бъде включено в официалните структури и процеси.

09

Чрез организациите на пациентите Вашето мнение става част от едно по-голямо, единно становище

Отделните пациенти могат да имат силни аргументи въз основа на личния си опит и обстоятелства. А организациите на пациентите могат да представят възгледите на група пациенти.

10

Справедливостта и овластяването вървят ръка за ръка

За да бъдат овластени пациентите, е от съществено значение да има равнопоставен достъп, без дискриминация, до висококачествени здравни и социални грижи.

Пилотният проект „Vaccination Confidence - Patient's and Professionals' Awareness, Communication and Trust (Доверие във ваксините – информация, комуникации и доверие на пациентите и професионалистите)“ (VAC-PACT) получи финансиране по здравната програма на Европейския съюз, договор за услуги SANTE/2019/СЗ/013-S12.820639 и обединява ключовите заинтересовани лица с широк набор от експертни познания и опит в цяла Европа

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data